

Izdevums Nr. 106/ 2020. gada JŪNIJS

Latvenergo ilgtspēja —
tālredzīgi lēmumi nākamajām paaudzēm**Elektroauto un uzlādes**
punktu prognozes Eiropā un Latvijā**Siltuma akumulācijas**
iekārtas tvertnei sasniegts projektētais augstums**Hidroloģiskā situācija**
ietekmē cenu pieaugumu**Izmērīt sava mājokļa pulsu**

Latvenergo ilgtspēja — tālredzīgi lēmumi nākamajām paaudzēm

Dr.sc.ing. Āris Žīgurs, AS "Latvenergo" galvenais izpilddirektors

AS "Latvenergo" 2020. gada 11. jūnijā ikgadējās Atbildīga biznesa nedēļas laikā ilgtspējas indeksa vērtējumā saņēma Platīna (augstāko) kategoriju 97,5 %.

Energoapgādes uzņēmumu ilgtspēja bieži asociējas ar būvēt un enerģijas ģenerācijas iekārtām, par kuru kvalitāti pastāvīgi rūpējamies. *Latvenergo* uz ilgtspēju raugās plašāk — kā uz sabiedrības, vides un ekonomisko attīstību, lai arī nākamās paaudzes varētu dzīvot tirā vidē un bez ierobežojumiem saņemt nepieciešamos produktus un pakalpojumus.

Ilgtspējas indeksa vērtējums Platīna kategorija apliecina *Latvenergo* stratēģiski veiksmīgo virzienu: klientu vajadzībām atbilstoši un moderni produkti, ilgtermiņā pārdomāti kapitālieguldījumi, rūpes par darbiniekiem un vidi, investīcijas sabiedrībā, pielāgošanās darbam ārkārtējās situācijas apstākļos un citas ilgtspējīgas attīstības aktivitātes. Tas mums ļāvis saņemt augstāko novērtējumu Ilgtspējas indeksa dalības vēsturē — 97,5 %.

AS "Latvenergo" ilgtspēja ir tālredzīgos lēmumos un sabalansētā enerģijas ģenerācijā, kas nodrošina atbilstību darbam brīvā tirgus apstākļos, virzību uz Eiropas zaļo kursu un visai ekonomikai nozīmīgu pakalpojumu nodrošināšanu arī ārkārtējās situācijas apstākļos. Kopumā *Latvenergo* 42 % no visa elektroenerģijas apjoma 2019. gadā saražoti no atjaunīgajiem energoresursiem. 2019. gadā būtiska loma elektroenerģijas pieprasījuma nodrošināšanā bija abām TEC ražotnēm, jo jau otro gadu pēc kārtas laika apstākļu dēļ ūdens enerģijas izstrāde gan Latvijā, gan visā *Nord Pool* reģionā bija salīdzinoši maza, un reģionālajos starpsavienojumos bija vērojams jaudu iztrūkums. 2019. gadā TEC saražojušas

57 % no kopējā koncernā saražotā elektroenerģijas daudzuma.

AS "Latvenergo" ir viens no zaļākajiem elektroenerģijas ražotājiem Eiropā ar ievērojami zemāku CO₂ emisijas intensitāti nekā vidēji nozarē Eiropas Savienībā. Esam pievienojušies Eiropas elektroenerģijas nozares asociācijas *Eurelectric* deklarācijai "15 solījumi klientiem", apņemoties piedāvāt inovatīvus un energoefektīvus pakalpojumus un elektroenerģijas risinājumus.

2019. gadā atklājām *Elektrum* interneta veikalu, un jau pirmajā gadā sasniegts ievērojams tā apmeklējumu skaits. Piedāvājums klientiem tiek veidots, nodrošinot produktus efektīvai un ērtai elektroenerģijas lietošanai — LED spuldzes, elektriskie skrejriteņi, Viedās mājas produkti. Turklāt ikviens no šiem produktiem arī sekmē zaļāku un tīrāku nākotni. 2019. gadā ļoti nozīmīgs notikums dabasgāzes tirgū bija *Latvenergo* koncerna ienākšana Latvijas mājtsaimniecību segmentā, kļūstot par vienu no pirmajiem dabasgāzes tirgotājiem, kas veido konkurenci.

Ilgtspējas kontekstā nākotnē skatāties uz izvērtām investīcijām gan ražošanā, gan jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanā. Ilgtermiņā mums ir svarīgi, lai klienti izmantotu mūsu piedāvājumus, lai elektroenerģijas ražošana un piegāde, savlaicīgi investējot, būtu nodrošināta nākamajās desmitgadēs.

Ilgtspējas indeksa vērtējuma Platīna kategorija *Latvenergo* ir labi padarīta darba atzinība. Paldies klientiem, kuri ir uzticīgi *Latvenergo* un tā tirdzniecības zīmolam *Elektrum*, jo vairāk nekā 750 tūkstoši klientu visās Baltijas valstīs ir izvēlējušies sadarboties ar *Latvenergo*. ●

**Novēlu ikvienam AS "Latvenergo" klientam vasarā smelties spēku Latvijas dabā
un gūt iedvesmu jaunām biznesa iecerēm!**

Elektroauto un uzlādes punktu prognozes Eiropā un Latvijā

Kaspars Cīkmačs, AS "Latvenergo" Tehnoloģiju un atbalsta direktors

Eiropas *zaļā* kursa mērķis ir padarīt Eiropas Savienību par pirmo klimata neitrālo kontinentu 2050. gadā. Elektrības nozares vadošā asociācija *Eurelectric* ir norādījusi, ka ilgtspējīgas enerģētikas nākotne ceļā uz pilnīgu Eiropas enerģētikas dekarbonizāciju būs iespējama, ja tiks veiktas būtiskas tehnoloģiskas izmaiņas ekonomikā, kas kopumā nozīmē, ka būs nepieciešama plašāka elektroenerģijas izmantošana ne tikai transportā, bet arī rūpniecībā un ēku sektorā. Nākamajās desmitgadēs liela daļa ES pasākumu un rīcībpolitikas būs vērstas uz šo mērķa sasniegšanu, tostarp arī pāreju uz ilgtspējīgu un viedu mobilitāti. Visstraujākā elektrifikācija paredzēta tieši vieglo automašīnu segmentā, savukārt transporta nozares elektrifikācijai kopumā līdz 2050. gadam būtu jāsasniedz vismaz 63 % robeža.

Lai līdz 2050. gadam tiktu sasniegts siltumnīcefekta gāzu emisiju neto nulles līmeņa mērķis, pēc 2030. gada būs nepieciešama strauja autoparka dekarbonizācija. Pārtraukt benzīna un dīzeļdegvielas automašīnu tirdzniecību pakāpeniski plāno vairākas Eiropas valstis, tuvākā no tām ir Norvēģija, kam sekos arī citas (attēlā Nr.1).

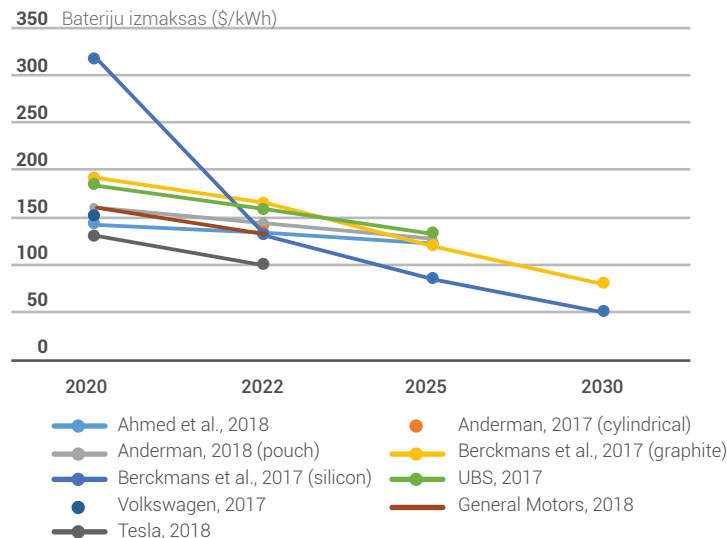

1. attēls. Valstu plāni pārtraukt benzīna un dīzeļdegvielas automašīnu tirdzniecību (avots: European Federation for Transport and Environment, Transport & Environment Sept 2019)

Tomēr pirmās pārmaiņu indikācijas politiku lēmumos varam novērot jau šodien. Divi piemēri: Hamburga ir pirmā pilsēta Vācijā, kas jau 2018. gadā aizliedza automašīnām, kuru dīzeļdzinēji neatbilst augstākajai emisijas klasei *Euro6* (spēkā no 2015. gada, nosakot stingrākus ierobežojumus slāpekļa oksīdu emisijām no dīzeļdegvielas dzinējiem) iebraukt pilsētā – šis aizliegums būtībā attiecas uz 2/3 no pilsētā reģistrētajām dīzeļdzinēja automašīnām. Ir secināts, ka gaisa kvalitāte Romā ir tik slikta, ka tā ir sākusī apdraudēt pilsētas pieminekļu ilgmūžību. Lai apkarotu šo risku, Roma ir apņēmusies līdz 2024. gadam aizliegt dīzeļdzinēju transportlīdzekļu iebraukšanu pilsētas centrā. Eiropā arvien vairāk pilsētu izvirza un turpinās izvirzīt prasības pēc tīrāka transporta pilsētās.

Vēl pavisam nesen elektroauto tirgus bija ierobežots gan auto modeļu klāstā, gan pieejamo uzlādes punktu ziņā, tomēr tiek novērots straujš elektroauto modeļu pieaugums. Teju gandrīz visi autoražotāji ir paziņojuši par ambicioziem plāniem attīstīt elektroauto. Elektroauto iegādes cena parasti joprojām vel ir lielāka nekā līdzīgam iekšdedzes auto, bet aktīviem lietotājiem kopējās auto dzīvescikla izmaksas ir jau zemākas. Ņemot vērā, ka viena no elektroauto cenu veidojošajām komponentēm ir baterija, nākotnē tiek prognozēts, ka turpināsies to izmaksu

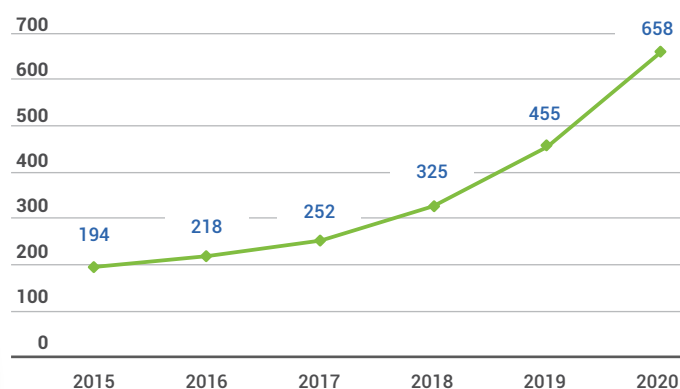
samazinājums. Lai mazinātu Eiropas autoindustrijas atkarību no akumulatoru ražotājiem Āzijā, Eiropas Komisija pieņēmusi lēmumu atbalstīt Eiropas elektrisko akumulatoru ražotājus ar finansējumu no 3,2 līdz pat 5 miljardiem EUR.

2. attēls. Bateriju izmaksas – prognoze (avots: The International Council on Clean Transportation, Apr 2019) Dati iegūti no tehniskajiem pētījumiem un autoražotāju paziņojumiem)

Savukārt Latvijā, lai arī joprojām elektroautomobiļu skaits kopējā satiksmē nav liels, tomēr tas arvien straujāk palielinās. Būtiskākie iemesli izaugsmei ir tehnoloģiju attīstība, un līdz ar to elektroauto ir kļuvuši pieejamāki, arvien plašāka ir uzlādes infrastruktūra, tāpat ir dažādas praktiskas ērtības elektroauto lietošanā, piemēram, bezmaksas stāvvietas Rīgas centrā, braukšana pa sabiedriskā transporta joslām un patīkama braukšanas dinamika.

2020. gada 1. aprīlī Latvijā uzskaitē ir 753 elektromobiļi

3. attēls. Elektroauto skaita pieaugums uz 1. janvāri (avots: CSDD, 2020)

Neatkarīgi no tā, kādā tempā turpināsies elektroauto skaita pieaugums, rodas jautājumi: kur tos uzlādēsim un cik tālu varēsim aizbraukt?

Latvijā reģistrētie elektromobiļi gadā vidēji nobrauc no 13 000 līdz 21 000 km jeb attālumu, kas ir samērojams ar iekšdedzes automašīnu nobraukto distanci.

Izpētīts, ka vairums Rīgas un Pierīgas autovadītāju (93 %) ikdienā mēro maršrutu, kura garums nepārsniedz 100 km, tajā skaitā vairāk nekā puse jeb 66 % nobrauc tikai 50 km. Pētījumu dati rāda, ka 75 līdz 80 % no uzlādēm notiek mājās vai privātos stāvlaukumos, savukārt atlikušie 20 līdz 25 % savu elektroauto uzlādē dienas laikā publiskajos punktos.

Attīstoties tehnoloģijām, paplašinoties uzlādes staciju tīklam un samazinoties laikam, kas nepieciešams uzlādei, automašīnu izmantošanas iespējas pieaugs. Tomēr ikvienam elektroauto lietotājam svarīgs būs faktors, ka uzlādes dēļ nav nepieciešams mainīt savu dienas plānojumu.

Latvijā plaša sabiedrības daļa dzīvo daudzdzīvokļu namos, nevis privātmājās, tādēļ saistībā ar uzlādes infrastruktūras pielāgošanu jāvērtē arī šis aspekts.

Pašlaik Latvijā publiskās uzlādes absolūtais vairākums notiek tieši ātrās uzlādes stacijās, jo to mums ir visvairāk. *Latvenergo* esam rēķinājuši, ka, lai nodrošinātu pilnvērtīgas uzlādes iespējas, Latvijā līdz 2025. gadam būs vismaz 1000 publisko uzlādes punktu. Mēs strādājam, lai būtisku daļu no tām veidotu Elektrum uzlādes tīkls, ko turpinām attīstīt arī 2020. gadā gan paši, gan kopā ar partneriem.

Uzlādes stacijas var iedalīt pēc to ātruma: lēnās, vidēji ātrās, ātrās un ultraātrās uzlādes stacijas. Vēl viena atšķirība, vai tās ir maiņstrāvas (AC) vai līdzstrāvas (DC) stacijas. Izvēloties uzlādes risinājumu, ir jāņem vērā gan objektā pieejamā elektriskā jauda, gan izmantošanas veids, uzlādes stacijas izbūves izmaksas un tās lietotāju paradumi. Visi šie faktori ietekmēs piemērotākās uzlādes stacijas izvēli.

Patlaban Latvijā ir ap 700 automašīnu un gandrīz 100 uzlādes staciju, kas ir pilnīgi pietiekami esošajai situācijai. Protams, Rīgā tās vēlamies vairāk, jo tur pieprasījums ir vislielākais.

UZLĀDES PUNKTU PROGNOZES

Eiropā	Pašlaik 174 149 publiskie uzlādes punkti. Līdz 2025. gadam 1 miljons uzlādes punktu
Latvijā	Līdz 2025. gadam būs vismaz 1 000 publisko uzlādes punktu

Esam pārliecināti, ka lietotājiem nebūs jāuztraucas, kur uzlādēt elektroauto, ES līdz 2025. gadam būs 1 miljons publisko uzlādes punktu līdzšinējo 174 000 vietā. Arī Eiropas zaļā kursa ietvaros ir noteikts, ka katrai ģimenei Eiropā ir jāspēj izmantot elektroauto, neuztraucies par nākamā uzlādes punkta atrašanās vietu. Pie tam jāatceras, ka elektroauto var uzlādēt arī no parastās 220 V elektrības rozetes.

Latvenergo elektromobilitātes iespējas vērtē ne tikai kā jaunu stratēģisku darbības virzienu, bet arī kā lielākais *zaļās* enerģijas ražotājs un piegādātājs, kuram spēj nodrošināt ražošanas jaudas un enerģiju.

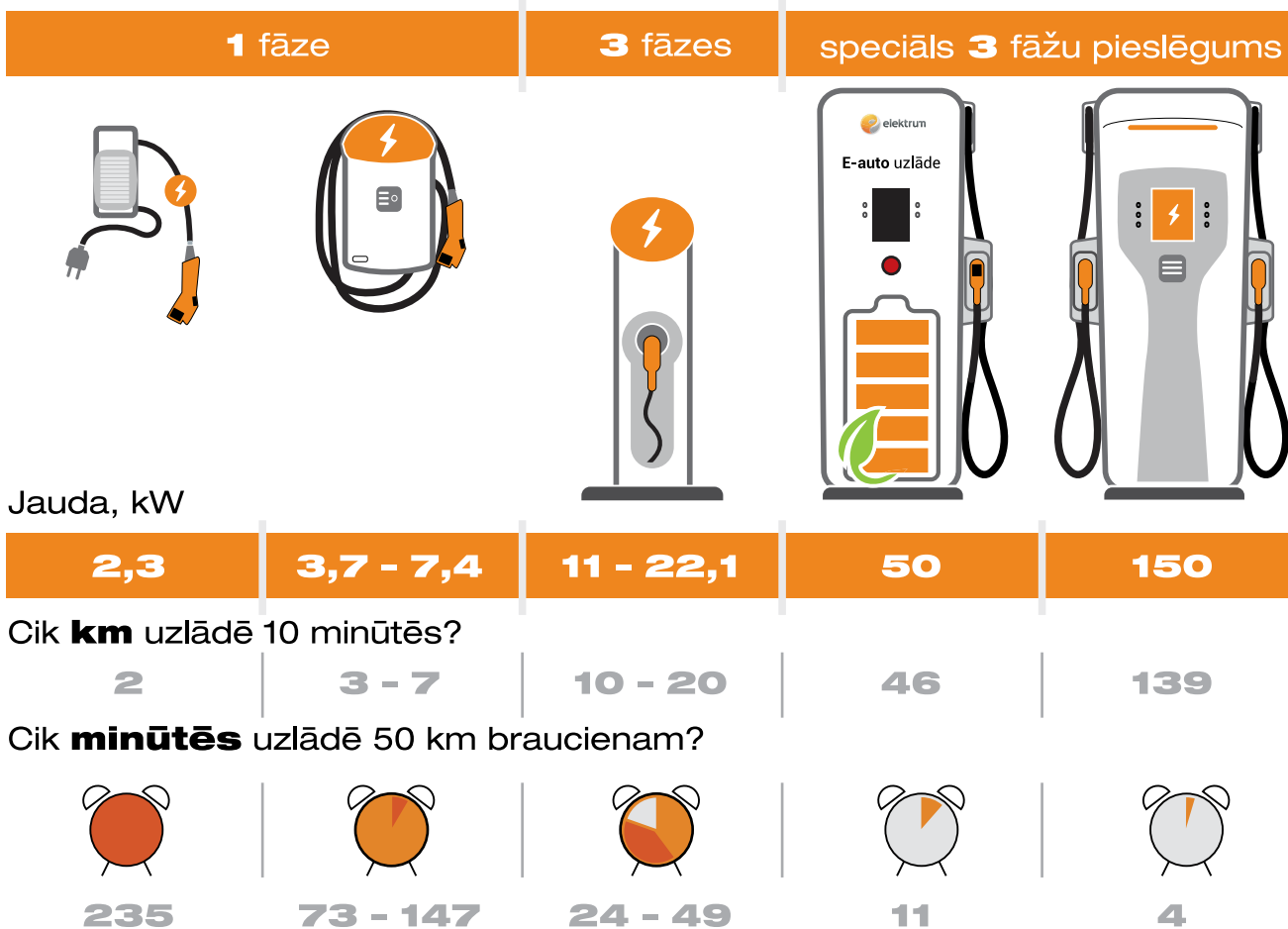
Vienlaikus augot gan elektroautomobiļu, gan uzlādes punktu skaitam, elektromobilitātes attīstība notiks straujāk nekā domājam. Ņemot vērā iepriekš minēto, 2030. gadā Latvijā prognozē nedaudz vairāk nekā 30 000 elektroauto, mājas uzlādes varētu radīt vienlaicīgu jaudas pieprasījuma pieaugumu līdz 200 MW naktī, savukārt publiskās uzlādes līdz 60 MW dienas laikā. Turklāt nākošajās desmitgadēs paredzama izaugsme gan saules un vēja enerģijas izmantošanā, gan efektīvākas tehnoloģijas, tādēļ varam droši teikt, ka pietiks gan enerģijas, gan jaudas.

2019. gadā *Latvenergo* atvēra valstī pirmās komerciālās uzlādes stacijas: divas Rīgā un vienu Jūrmalā. Mūsu stacijās norēķini ir par izmantotajām kilovatstundām, un tajās nodrošināta tikai zaļā enerģija, tādējādi vēl vairāk cienot tos klientus, kuri elektromobili ir izvēlējušies vides apsvērumu dēļ. Esam izstrādājuši norēķinu sistēmu, un *Elektrum* mobilajā lietotnē pieejama uzlādes staciju tīkla karte, kurai aicinām pievienoties arī citu staciju īpašniekus.

Tā kā 80 % uzlāžu notiks mājās un privātajos stāvlaukumos, elektroautomobiļu īpašniekiem piedāvājam *Elektrum* internetveikalā iegādāties māsaimniecībā izmantojamas uzlādes iekārtas. Tāpat piedāvājam *Elektrum Solārais* risinājumu, ļaujot *zaļo* enerģiju saražot pašiem savās mājās, lai to pēc tam izmantotu arī sava auto uzlādei.

Latvenergo turpinās attīstīt risinājumus elektroauto uzlādei gan mājās, gan birojos, gan publiskās uzlādes nodrošināšanai. ●

Lādētāja pieslēgums

Siltuma akumulācijas iekārtas tvertnei sasniegts projektētais augstums

Māris Balodis, AS "Latvenergo", Izpētes un attīstības direktors

AS "Latvenergo" TEC-2 teritorijā 2020. gada jūnijā tiks pabeigta siltuma akumulācijas tvertnes pamatkonstrukciju izbūve (sk. attēlā). Iekārtas siltumnesēja tilpums būs līdz 18 tūkst. m³, un tā būs lielākā siltumenerģijas akumulācijas iekārta Baltijas valstīs. Tās mūsdienīgais risinājums nodrošinās efektīvāku kurināmā izmantošanu valstī, samazinās energoresursu patēriņu un palielinās TEC konkurētspēju.

Šobrīd projektā "Siltuma akumulācijas sistēmas izveidošana AS "Latvenergo" ražotnē TEC-2" joprojām norit būvniecības darbi. 2019.gada rudenī ielikti pamati, un 2020. gada janvārī uzsāka siltuma akumulācijas tvertnes būvniecību, kas pašlaik jau ir sasniegusi projektēto augstumu — 47,8 metri. Paralēli tiek veikta inženierkomunikāciju estakādes un sūkņu pamatu izbūve. Veikta pievienojuma izbūve siltumtīklam un noslēdzošās armatūras uzstādīšana uz TEC-2 energobloku līnijām.

Siltuma akumulācijas sistēma dod iespējas nodalīt siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu, tādējādi palielinot TEC-2 darbības elastību un iespējas labāk pielāgot režīmus atbilstoši elektroenerģijas tirgus apstākļu izmaiņām.

Siltuma akumulācijas sistēma ietaupīs primāros energoresursus (ne mazāk kā 2,4 GWh/gadā),

samazinās CO₂ (ne mazāk kā 9 tūkst. t/gadā), putekļus un cietās daļiņas (PM), kā arī akumulēs siltumenerģijas daudzumu vismaz 65 GWh/gadā. Šīs siltuma akumulācijas sistēmas izveidošana palielinās siltumapgādes drošumu Rīgas centralizētā siltumapgādes sistēmas (CSS) labajā krastā. Tā sekmēs ne tikai energoresursu ekonomiju un efektivitātes rādītāju uzlabošanu, bet arī palielinās TEC-2 energobloku izmantošanu koģenerācijas režīmā, radīs papildu nosacījumus zemākai siltuma tirgus cenai Rīgā un elektrībai visā valstī.

Projekta realizācija tiek veikta, izmantojot Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansējumu, kas tika piešķirts 2018. gadā 30 % apmērā.

Būvniecības darbi turpināsies līdz 2020. gada beigām. Siltuma akumulācijas sistēmas ieregulēšanu un pārbaudes bija plānots veikt līdz 2020. gada oktobra beigām, bet Covid-19 izplatības dēļ akumulācijas sistēmas izbūvei paredzēto iekārtu piegāde no Eiropas ražotājiem kavējas. Tādēļ projekta "Siltuma akumulācijas sistēmas izveidošana AS "Latvenergo" ražotnē TEC-2" var aizkavēties par vairākiem mēnešiem.

Siltuma akumulācijas sistēmu TEC-2 izbūvē AS "UPB". Kopējās projektu izmaksas ir 9045041,85 EUR. Projektam tika piešķirts ES Kohēzijas fonda līdzfinansējums — 30 % no attiecināmajiem izdevumiem jeb 8544841,85 EUR. ●

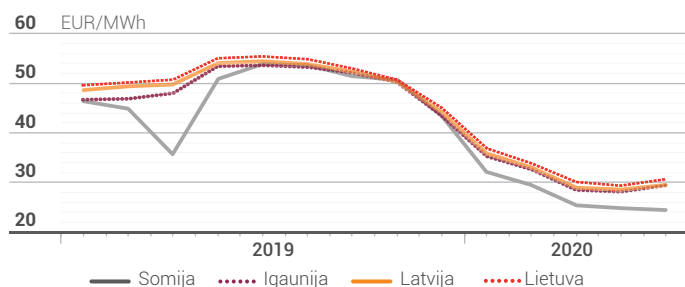
Attēls. Siltuma akumulācijas iekārta TEC-2 teritorijā 2020.gada jūnijā.

Hidroloģiskā situācija ietekmē cenu pieaugumu

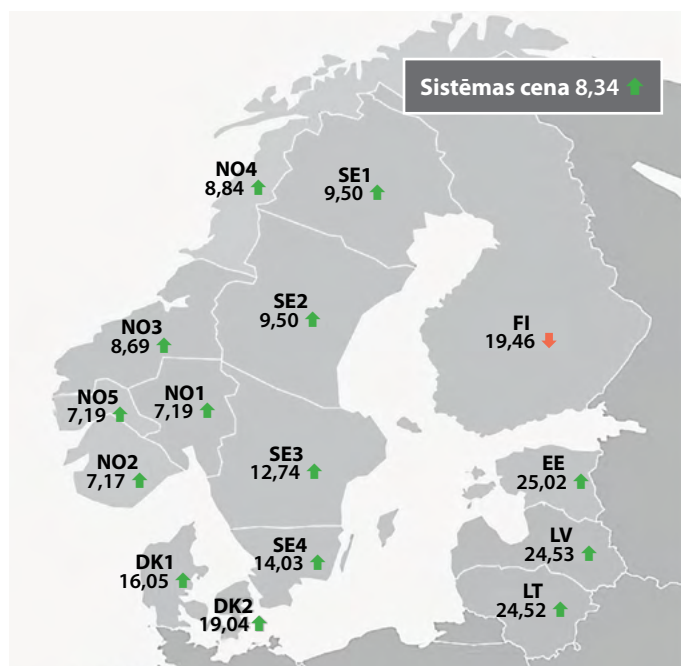
Rodika Prohorova, AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļas tirgus analītiķe

- Palielinājušās Nord Pool elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas
- Īstermiņa nākotnes elektroenerģijas cenas samazinājušās, vasaras cenas pieaugušas
- Augstāka Latvenergo TEC izstrāde
- Izejvielām atšķirīgas tendences

Gandrīz visos Nord Pool biržas tirdzniecības apgabalos, arī Baltijā mēneša vidējās elektroenerģijas cenas pieaugušas. Igaunijā bija visaugstākā mēneša vidējā elektroenerģijas cena Baltijā — 25,02 EUR/MWh, kas ir par 6 % augstāka nekā aprīlī. Latvijas tirdzniecības apgabalā elektroenerģijas cena bija 24,53 EUR/MWh, pieaugot par 4 %. Savukārt Lietuvā mēneša vidējā elektroenerģijas cena bija 24,52 EUR/MWh, kas ir par 5 % augstāka nekā aprīlī. Baltijā iktundu cenu amplitūda maijā svārstījās no 0,94 EUR/MWh līdz 126,43 EUR/MWh.

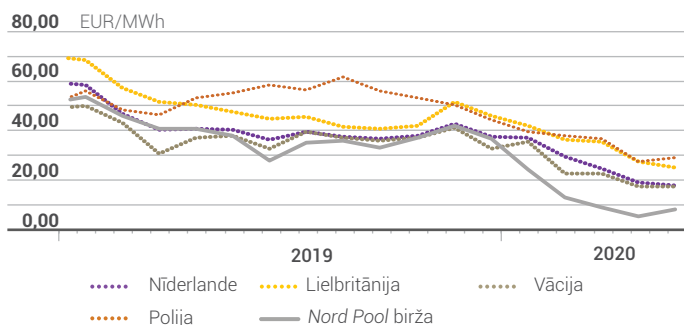
1. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Nord Pool biržā (avots: Nord Pool)

2. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas maijā Nord Pool tirdzniecības apgabalos (avots: Nord Pool)

Pirmo reizi kopš šī gada sākuma *Nord Pool* vidējā sistēmas cena pieauga līdz 8,34 EUR/MWh, tomēr tā bija otrā zemākā mēneša vidējā cena šajā gadā. Maijā Ziemeļvalstīs turpinājās augsta izstrāde hidroelektrostacijās, un kopā ar zemāku nokrišņu daudzumu tas ietekmēja hidrorezervuāru aizpildījumu. Kopš janvāra vidus hidrorezervuāru aizpildījuma līmenis bija virs normas, tomēr maija sākumā tas nokritās zem normas atzīmes. Neskatoties uz to, Ziemeļvalstīs kopējā hidroloģiskā bilance (ūdens uzkrājums sniegā, ledū un augsnē) turpināja atrasties virs normas, jo Norvēģijā ir rekordaugsti sniega krājumi. Mērenie laikapstākļi iepriekšējā mēnesī neveicināja ledus kušanu un palu sākumu Ziemeļvalstīs. Runājot par citiem ģenerācijas avotiem maijā, vēja staciju izstrāde salīdzinājumā ar aprīli samazinājās par 23 %. Atomelektrostaciju pieejamā jauda ikgadējo apkopes darbu un zemo elektroenerģijas cenu dēļ bija aptuveni 60 %.

Maijā Ziemeļvalstu tirdzniecības apgabalos mēneša vidējā elektroenerģijas cena bija 11,39 EUR/MWh. Pieaugot cenām Ziemeļvalstīs, starpība ar Baltijas valstīm samazinājās līdz 13 EUR/MWh. Baltijā elektroenerģijas cenu starpību veidoja zemāka starpvalstu enerģijas plūsma. Turklāt cenu pieaugumu veicināja arī nedaudz zemākas jaudas plūsmas no Zviedrijas, Somijas un Baltkrievijas.

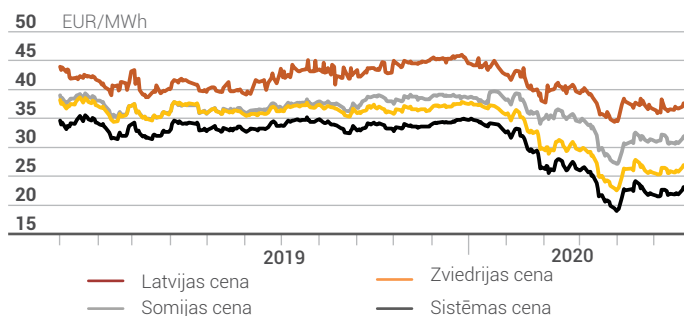
3. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs (avots: APX, N2EX, EEX, TGE, NP)

Īstermiņa nākotnes elektroenerģijas cenas samazinās, vasaras cenas palielinājušās

Maijā elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenu svārstīgumu ietekmēja laikapstākļu prognožu izmaiņas. Mēneša sākumā Ziemeļvalstīs hidroloģiskā bilance bija 21 TWh virs normas līmeņa un samazinājās līdz 17 TWh mēneša beigās. Šajā gadalaikā augstu hidrobilanci uzturēja lieli sniega krājumi Zviedrijā un Norvēģijā. Turpmākie laikapstākļi noteiks sniega kušanas tempu un palu sākumu Ziemeļvalstīs. Neskatoties uz cenu samazinošu efektu hidroloģiskās situācijas dēļ, cenu svārstīgumu noteica arī cenu izmaiņas saistītos tirgos.

Maijā elektroenerģijas sistēmas nākotnes kontraktu (*Nordic Futures*) cenas jūnija kontraktam bija bez izmaiņām — 5,68 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena nokrita līdz 3,90 EUR/MWh. 2020. gada 3. ceturkšņa sistēmas kontrakta vidējā cena pieauga par 5 % līdz 9,44 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena mēneša beigās bija 9,20 EUR/MWh. 2021. gada sistēmas *futures* vidējā cena maijā minimāli pieauga līdz 22,24 EUR/MWh, un mēneša beigās kontrakta cena bija 23,05 EUR/MWh.

Latvijas elektroenerģijas *futures* vidējā cena jūnija kontraktam samazinājās par 2 % līdz 27,35 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena — 25,20 EUR/MWh. 2021. gada Latvijas *futures* cena maijā bija minimālas izmaiņas — 36,58 EUR/MWh.

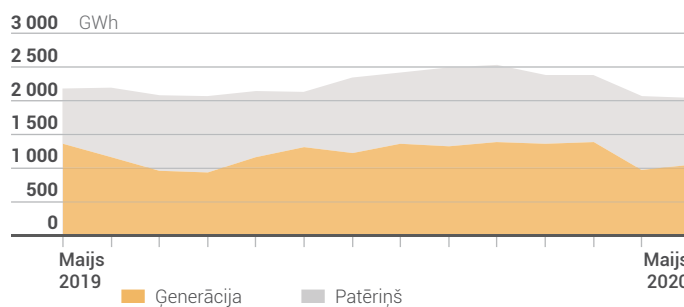
4. attēls. 2021. gada elektroenerģijas futures cenas (avots: Nasdaq OMX)

Elektroenerģijas pieprasījums Baltijā samazinājies

Baltijā elektroenerģijas patēriņš maijā samazinājās par 7 % līdz 2 047 GWh, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju. Latvijā elektroenerģijas patēriņš samazinājās par 6 % līdz 548 GWh, salīdzinot ar 2019. gada maiju. Igaunijā pieprasījums arī bija par 6 % zemāks — 598 GWh. Savukārt Lietuvā patēriņš samazinājās par 9 % līdz 900 GWh, salīdzinot ar attiecīgo periodu iepriekšējā gadā. Latvijā gaisa temperatūra bija zem mēneša normas, un būtu jāseko pieprasījuma pieaugumam, tomēr ar Covid-19 saistītie ierobežojumi ietekmēja patēriņa samazināšanos.

Maijā kopējā elektroenerģijas izstrāde Baltijā pieauga par 8 % līdz 1 047 GWh, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi. Latvijā elektroenerģijas izstrāde bija 438 GWh jeb par 16 % vairāk nekā bija saražots aprīlī. Lietuvā elektroenerģijas izstrāde pieauga par 10 % līdz 366 GWh. Savukārt Igaunijā bija viszemākā izstrāde starp visām Baltijas valstīm — 243 GWh, kas, salīdzinot ar aprīli, saruka par 7 %.

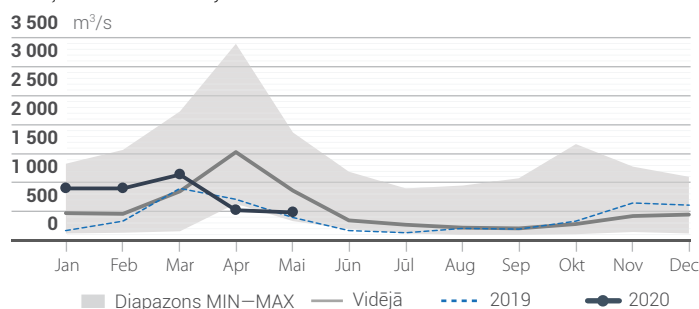
Maijā kopējā ģenerācija Baltijā nosedza 51 % no kopējā elektroenerģijas patēriņa apjoma, Latvijā izstrādes attiecība pret patēriņu bija 80 %, Igaunijā 41 % un Lietuvā 41 %.

5. attēls. Elektroenerģijas balance Baltijā (avots: PSO)

Pieaugusi Latvenergo TEC izstrāde

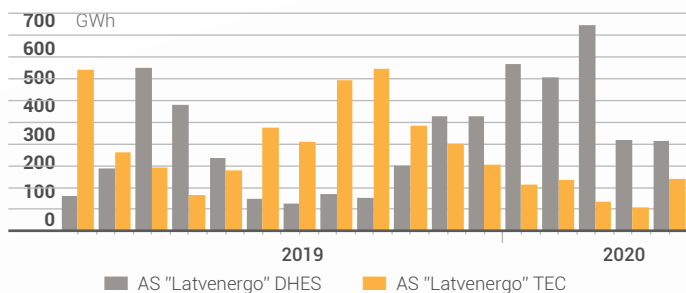
Maija pietece Daugavā bija 487 m³/s jeb gandrīz divas reizes zemāka par 30 gadu vidējo pietece līmeni. Latvijā kopējais nokrišņu daudzums maijā bija 3 % zem mēneša normas, un zems pietece līmenis iepriekšējā mēnesī neveicināja līmeņa uzlabošanu maijā.

6. attēls. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī m³/s (avots: LVĢMČ)

Tā kā maijā pietece Daugavā nedaudz samazinājās, salīdzinot ar aprīli, tas atspoguļojās arī elektroenerģijas izstrādes apjomos *Latvenergo* hidroelektrostacijās, kur maijā izstrāde bija 207 GWh jeb par 1 % mazāka nekā aprīlī. Iepriekšējā mēnesī *Latvenergo* TEC izstrādes apjomi pieauga vairāk nekā divas reizes — 120 GWh, un šogad izstrāde bija par 14 % zemāka nekā iepriekšējā gada attiecīgajā mēnesī. Izstrādes apjoma izmaiņas ietekmē ne vien patēriņš, bet arī situācija elektroenerģijas tirgū.

7. attēls. Daugavas HES un Latvenergo TEC saražotais elektroenerģijas apjoms (avots: AS Latvenergo)

Naftas cenas pieauga, citas izejvielu cenas samazinājās

Brent Crude Futures jēlnaftas nākotnes kontrakta cena maijā pieaugusi par 10 % līdz 32,41 USD/bbl, un mēneša beigās kontrakts noslēdzies ar 35,33 USD/bbl.

Pirmo reizi pēc cenu krituma martā naftas cenām bija novērojama stabila augšupvērsta tendence. Stabilitātes atjaunošana naftas tirgū notika pēc OPEC+ naftas ieguves ierobežojumiem. Tajā pašā laikā, samazinoties Covid-19 ierobežojumiem, sāka pieaugt pieprasījums, un tas arī veicināja cenu pieaugumu. Zemo naftas cenu dēļ ieguves vietu skaits ASV samazinājās līdz rekordam līmenim kopš 1940. gada.

Ogļu nākotnes kontraktu (*API2 Coal Futures Front month*) vidējā cena maijā samazinājās par 8 % līdz 42,02 USD/t, kontrakta slēgšanas cena bija 42,10 USD/t.

Eiropā zemas dabasgāzes cenas joprojām bija ekonomiski izdevīgākas

energoresurs elektroenerģijas ražošanā nekā ogles. Turklāt augsta atjaunīgo energoresursu izstrāde Eiropā ietekmēja kurināmo staciju pieprasījuma samazinājumu. Mēneša beigās Starptautiskās enerģētikas aģentūras (IEA) prognozē tika minēts, ka Eiropā izstrāde ogļu stacijās 2020. gadā samazināsies par 20 %, kā faktorus minot Covid-19 ietekmi, rekordzemas dabasgāzes cenas, kā arī Eiropas vides un klimata mērķu realizāciju.

Maijā (*Dutch TTF*) jūnija kontrakta vidējā cena samazinājās par 28 % līdz 5,04 EUR/MWh, un kontrakta slēgšanas cena bija 3,51 EUR/MWh, kas arī bija zemākā šī kontrakta cena. Vidējā dabasgāzes cena maijā bija par 62 % zemāka nekā attiecīgajā periodā 2019. gadā.

Eiropā dabasgāzes cenu turpināja ietekmēt jau esošais pārpalikums tirgū. Cenu izmaiņas noteica pieprasījuma izmaiņas, augsta atjaunīgo energoresursu izstrāde un pārsvarā stabila piegāžu apjomi. Maijā turpinājās sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) imports, tomēr jūnijā un jūlijā SDG piegādes no ASV būtiski samazināsies izveidojušos zemo tirgus cenu dēļ. Turklāt dabasgāzes krātuvju aizpildījums Eiropā turpināja kāpt, un mēneša beigās tas sasniedza 71 %, salīdzinot ar 2019. gadu, kad tas bija nedaudz virs 50 %.

Eiropas emisiju kvotu (*EUA Futures*) EUA Dec.20 cena maijā bija bez būtiskām izmaiņām — 20,04 EUR/t, un kontrakta cena mēneša beigās bija 21,40 EUR/t.

Maijā oglekļa emisijas kvotu cenas bija robežās no 18,52 EUR/t līdz 21,60 EUR/t, iepriekšējā mēnesī cenu līmenis būtiski neatšķīrās no aprīļa novērotajam. Galvenie cenu ietekmējošie faktori bija zemāks tirgū izolito kvotu apjoms, kā arī cenu izmaiņas citos izejvielu tirgos (naftas, dabasgāzes un ogļu tirgos). Turklāt Covid-19 noteikto ierobežojumu atvieglošana vairākās Eiropas valstīs radīja signālu par turpmāku ekonomikas atveseļošanu, kas radīja arī lielāku pieprasījumu. ●

Izmērīt sava mājokļa pulsu

Sagatavots *Elektrum* Energoefektivitātes centrā

Katrai dzīvai būtnei ir pulss — pirmais, kas signalizē par to, cik labā formā mēs esam. Būt labā formā ir svarīgi arī mūsu mājoklim, un kādēļ arī tam nevarētu izmērīt pulsu un pēc tā rezultātiem izdarīt secinājumus, ko varam darīt labāk? Maija sākumā Elektrum uzsāka Latvijas mēroga māsaimniecību energoefektivitātes programmu *Energo pulss* — pirmo datu apkopojumu Latvijā, kas palīdzēs uzlabot māsaimniecību īpašnieku izpratni par sava mājokļa energoefektivitāti, individualizēt patēriņa paradumus un samazināt ekoloģiskās pēdas nospiedumu.

Kādēļ ir izveidots *Energo pulss*?

Energo pulss ir sadarbības auglis, kas sevī apvieno AS "Latvenergo" pieredzi un zinātnību enerģētikā ar mūsdienu tehnoloģiskajiem risinājumiem, papildināts ar patērētāju uzvedības pētījumiem un klientiem draudzīgo *Elektrum* zīmola pieredzi. *Energo pulss* ir izstrādāts, lai *Elektrum* kļūtu par viedu elektroenerģijas tirgotāju, kas klientiem parāda — šodien jūsu māsaimniecības elektroenerģijas patēriņš ir šāds, bet, ņemot vērā mūsu speciālistu ieteikumus, jūsu māsaimniecības patēriņu iespējams ievērojami samazināt.

Nereti pieejamo elektroenerģiju lietojot, īpaši neaizdomājamies, vai patērētās kilovatstundas mūsu māsaimniecībai sniedz ieguvumu. Piemēram, vai gaidīšanas režīmā atstātas elektroierīces mūsu prombūtnes laikā patiešām rada pievienoto vērtību? Kādam noteikti tas šķiet kā sākums, bet, ja saskaitām, cik šādas elektroierīces ik dienu *pulsē* mūsu mājoklī, tās kopumā var satraukt mājokļa *energo pulsu*. To mēs, protams, pamanām tikai nākamajā elektroenerģijas rēķinā.

Saimniekojot rūpīgi un pārdomāti, ieguvums būs ne tikai finansiāls, bet arī sniegs artavu apkārtējās vides un dabas resursu saglabāšanā, mazinot nelietderīgi patērēto resursu apjomu.

Saskaņā ar starptautiskiem pētījumiem un citu valstu pieredzi, māsaimniecībai ievērojot individualizētus energoefektivitātes padomus un ikdienā sekojot līdzi saviem elektroenerģijas lietošanas ieradumiem, patēriņu iespējams samazināt līdz pat 8 %!

Jāatzīmē — lai mēs spētu veikt kvalitatīvu datu analīzi un jums sniegt individuāli sagatavotu informāciju, ir nepieciešami dati no mūsu klientiem. Tāpēc aicinām arī jūs pārbaudīt sava mājokļa *energo pulsu* un aizpildīt mūsu izveidoto anketu — www.energopulss.lv!

Ko es kā klients saņemšu, aizpildot anketu?

Energo pulss ir Latvijā unikāls risinājums, kas izstrādāts, lai sniegtu kvalitatīvu

informāciju par *Elektrum* māsaimniecību klientu elektroenerģijas patēriņa paradumiem un ieteikumiem to uzlabošanai. Ikviens klients, kurš pievienosies *Energo pulsam* un aizpildīs anketu www.energopulss.lv, jau tuvākajā laikā savā elektrum.lv profilā iegūs:

- klienta māsaimniecības elektroenerģijas patēriņa salīdzinājumu ar līdzīga veida māsaimniecībām Latvijā;
- klientam pielāgotus ieteikumus mājokļa elektroenerģijas patēriņa samazināšanai, nezaudējot vai pat paaugstinot ierasto komforta līmeni.

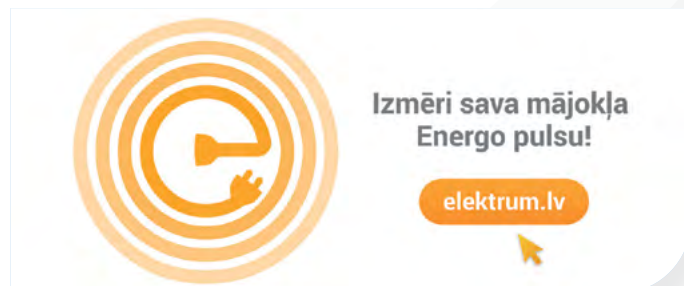
Būt efektīvam ne vienmēr nozīmē patērēt mazāk enerģijas, tas bieži vien nozīmē to lietot gudrāk un pārdomātāk, tātad būt komfortā ar savām gaidām un izdevumu apmēru, ko esat gatavs tām veltīt.

Energo pulsa mudinājums klientiem — saimniekojiet efektīvi, nezaudējot ierasto komforta līmeni! Kāpēc gan nepajautāt *Energo pulsam*, kā to paveikt labāk?

Cik ilgā laikā plānots apkopot rezultātus?

Kā ikvienam jaunam produktam vai pakalpojumam, arī *Energo pulsam* šis ir pirmo soļu un pieredzes audzēšanas laiks. Šobrīd nestrādājam ar rezultātu atspoguļošanu, jo tikai tagad ir saņemti pirmie dati un uzsākta to analīze. Mūsu mērķis ir iesaistīt pēc iespējas vairāk māsaimniecību, tāpēc šo redzam kā ilgtermiņā attīstāmu programmu. Turklāt, pieaugot dalībnieku skaitam, esam gatavi arvien pieaugošām klientu prasībām gan datu pieejamības, gan interpretācijas ziņā.

Jāatzīmē, ka *energo pulsa* mērījumu saņems vien tās māsaimniecības, kas būs pieteikušās programmā. Ja vēl neesat to izdarījis, nekavējoties nokavēts!

Aizpildiet sava mājokļa *energo pulsa* anketu — www.energopulss.lv! ●